

1. ΠΟΙΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙ ΓΝΗΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/01/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/01/2021

Σελίδα: 10

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

«Ποιος φιλοσοφεί γνήσια για την ομορφιά;»

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΣ
Έργα. Τα δημοσιευμένα 1933-1944
επιμέλεια: Εμμανουέλα Κάντζια
εκδ. ΜΙΕΤ, τόμοι 2, σελ. 469, 383

Με δημιουργική ορμή, ασίγαστο πάθος και ένα ολοζώντανο αισθητικό - υπαρξιακό όραμα, ο Δημήτριος Καπετανάκης (1912-1944) κατόρθωσε μέσα στα έντεκα χρόνια της συγγραφικής παρουσίας του να συνυπολογιστεί στις νέες πνευματικές δυνάμεις της Γερμανίας, της Ελλάδας και της Αγγλίας. Κι αυτό το «Μεγάλο "ίσως" των ελληνικών και των αγγλικών γραμμάτων», για το οποίο έγραψε ο Γιώργος Θεοδοκάς την επομένη του πρόωρου θανάτου του, αποδεικνύεται, για την Ελλάδα τουλάχιστον, στοίχημα που κερδήθηκε. Γιατί ογδόντα χρόνια από την άδικη θανάσιμη ασθένεια που τον έπληξε, το δοκιμαϊκό και ποιητικό έργο του εμφανίζεται, όπως αποδεικνύει η θαυμάσια έκδοση του **ΜΙΕΤ**, επίκαιρο, νευρώδες, λαμπρό.

Στον στενό κύκλο του Καρλ Γιόσπερς (1934-1936) στη Χαϊδελβέργη, όπου ολοκλήρωσε με άριστα τη διδακτορική διατριβή του γύρω από το βίωμα του χρόνου για τον ερωτευμένο. Στον κύκλο του αθηναϊκού «Ασκραίου», όπου οι

διαλέξεις του (1937-1939) σε απλό κατανοητό ύφος για την Αισθητική και τη Φιλοσοφία άφησαν εποχή.

Στον λονδρέζικο κύκλο του Bloomsbury και στον βρετανικό κύκλο της γενιάς του W. H. Auden (1939-1944), όπου το ποιητικό και δοκιμαϊκό έργο του έτυχαν μεγάλης αναγνώρισης. Στο ελληνικό υπουργείο Πληροφοριών ως εκπρόσωπος εν καιρώ πολέμου στο Λονδίνο, όπου ανέλαβε την ενημέρωση της Ευρώπης για τα πάθη της κατεχόμενης Ελλάδας και όπου προώθησε τα έργα των συγγραφέων του (Τσαρούχης, Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Κοσμάς Πολίτης, Σεφέρης, Σικελιανός).

Η επιμελήτρια Εμμανουέλα Κάντζια παραθέτει μια εκτενέστατη εισαγωγή για την πολυσχιδή προσωπικότητα του Δημητρίου Καπετανάκη. Παράλληλα προσφέρει στον αναγνώστη την ευκαιρία να αποκτήσει μια πληρέστερη εικόνα του έργου του, καθώς οι παλαιότερες γενιές το «γνώριζαν κοιμω-

τισμένο». Τοποθετώντας, τέλος, άνθρωπο και έργο ανάμεσα στις προσωπικότητες με τις οποίες ο Έλληνας διανοούμενος συνομιλούσε και τις αναγνώσεις οι οποίες τον συγκλόνισαν, μας επιτρέπει να κατανοήσουμε πληρέστερα το φαινόμενο Καπετανάκη. Φθάνουμε έτσι

στα εμπνευσμένα δοκίμιά του «Μυθολογία του ωραίου» και «Έρως και χρόνος» (γνωστά από τον ιστορικό τόμο των εκδόσεων Γαλαξίας), στα αγγλόφωνα δοκίμια και στις μέλètes του για τον Στέφαν Γκέοργκε, τον Ντοστογιέφσκι και τον Ρεμπό, στο ποιητικό και θεατρικό έργο του, στα τεχνοκρητικά

σημειώματά του, στις βιβλιοκρισίες του, στις μεταφράσεις του.

«Ποιος φιλοσοφεί γνήσια για την ομορφιά; Οχι εκείνος, βέβαια, που το πρόβλημα της ομορφιάς πνευματικά μόνο τον απασχολεί και δεν τον συγκλονίζει ολόκληρο, που του ερεθίζει και φουντώνει τη σκέψη μονάχα και δεν τον συγκινεί παρά όσο αρκεί για να

δοθεί τροφή στην παρατήρησή του κι αντικείμενο στη θεωρία του. [...] Μια τέτοια φύση [...] δεν μας κάμνει ποτέ να δοκιμάσουμε κάποιαν απ' τις ανατριχίλες που μας ξεσχίζουν μπρος στο ωραίο, στον απτό, στον φωτεινό ελληνικό Θεό. Οποιος κυβερνάται μόνο απ' τον φιλοσοφικό Θεό, ποτέ του δε θα φιλοσοφήσει γνήσια για την ομορφιά – όπως και ποτέ του δε θα δημιουργήσει ως καλλιτέχνης γνήσια την ομορφιά».

Μακριά από το θετικιστικό πνεύμα του φορμαλισμού της εποχής του (και εξίσου μακριά από την παρωδιακή διάθεση των προσομιώσεων της δικής μας εποχής), ο Καπετανάκης αναζήτησε, σύμφωνα με την Εμμ. Κάντζια, την αληθινή ζωή στη συγκώνευση βίου και έργου και γύρεψε την αλήθεια του λόγου στη σοβαρότητα και στο πάθος εκείνου που τον εκφέρει. Συνέδεσε την αυθεντική ανθρώπινη ύπαρξη με τον θανάσιμο έρωτα για το κάλλος. Και εφάρμοσε τη μέθοδο της ενσυναίσθησης, τη μη διαμεσολαβημένη δηλαδή ταύτιση με το αντικείμενο και τη διά του συγκλονισμού αποκάλυψη, ως ύψιστο τρόπο γνώσης. Ο Δημήτριος Καπετανάκης υπήρξε αυτό που δυστυχώς έχουμε σήμερα ξεχάσει – ένας μεταφυσικός.

